

MERDEKA

Nr 53 - juni 2012

ÖSTTIMOR

Information

"För Timor i tiden" – Dom Boaventura och det stora upproret 1912

För hundra år sedan revolterade en sammanslutning av timoresiska *reinos*, små kungadömen (det fanns uppemot 100), mot den portugisiska kolonialmakten, som med nöd och näppe nedslog upproret. Detta hade inte kunnat göras utan hjälp av ett antal reinos som ställt sig på portugisernas sida. Som jag ser det finns det ett före och ett efter Dom Boaventura-kriget, som det kom att kallas, och i den här artikeln ska jag försöka resonera kring de viktigaste aspekterna i den här brytningstiden i Östtimors historia.

Historik

Men låt oss först titta på bakgrunden. År 1488 rundade Bartholoméu Dias Godahoppsudden, och tio år senare nådde Vasco da Gama Calicut, på Malabarkusten i Indien. Han återvände i triumf till Portugal med kryddor och andra åtråvärda produkter och med insikten att det i Indiska oceanen och vidare österut redan fanns ett etablerat maritimt handelsnätverk, uppbyggt av muslimska handelsmän, som i sin tur expanderat tidigare existerande handelsförbindelser mellan hamnar från Västafrika till Kina. Inte minst viktig var da Gamas nyväckta kunskap att detta enorma nätverk huvudsakligen byggde på fredliga relationer. I den mån de lokala handelsflottorna var beväpnade så handlade det om traditionella

närstridsvapen. Vasco da Gama återvände till Calicut år 1502 med en flotta som bestod av 20 skepp, bestyckade med kanoner och med soldater beväpnade med skjutvapen. Man besköt staden från skeppen och tog tillfånga flera hundra fiskare, vars händer, fötter och huvuden höggs av, och lades i en farkost som fick driva in till stranden. Efter att sålunda ha anslagit tonen för de inbördes relationerna, så etablerade Portugal under kort tid en kontroll över det väldiga område som kom att kallas *Estado da India*. I praktiken innebar detta en närmast total dominans över haven, ett större antal små befästa handelsstationer och ett litet antal viktiga, stora hamnstäder. Det hela styrdes från Goa på Indiens västkust. Redan år 1511 nådde man, och intog, Malacca, då en av världens största städer. Det var där man hörde talas om Timor, en ö som främst var känd för sitt i Asien mycket eftertraktade sandelträ, och sin synnerligen krigiskt lagda befolkning, i vars livsstil huvudjakt intog en framträdande plats.

Från och med ca 1515 finns en dokumenterad handel mellan portugiserna i Malacca och Timor, som gick till på så vis att man en gång om året träffades på stranden och "bytte grejor", d.v.s. svärd och andra moderniteter

Fortsätter på sida 4

**Nyheter från Östtimor,
Västpapua, Aceh och Indonesien**

Merdeka & ÖsttimorInformation

"För Timor i tiden" – Dom Boaventura och det stora uppröret 1912	1
Redaktören har ordet	3
Parlamentsval i Östtimor	3
Förbud att sälja jeans och tajta kläder i Aceh	6
Presidentvalet i Östtimor	7
Årsmöten	7
Ny bok på svenska om Östtimor	8
Nuläget i Östtimor	9
Kampanj mot vapenexport till Indonesien	10
Mänskliga rättigheter i Indonesien – granskning i FN	10
Guldgruvearbetare hotar att strejka igen	11
Sverige optimistiskt om mänskliga rättigheter i Indonesien	12
Guvernörsval i Aceh	12

Skanna och surfa till Östtimor-kommitténs webbplats

A 2012-06-13

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Prenumeration 125 kronor för 4 nummer
Lösnummer 35 kronor
Östtimorkommittén
c/o Pollák
Wiboms v 12, 2 tr
171 60 SOLNA
Tel 08-27 24 27
epost pren@osttimorkommitten.se
Plusgiro 1 81 92-5

Merdeka & ÖsttimorInformation

Ansvarig utgivare:
Gabriel Jonsson

Redaktör:
Gabriel Jonsson

Redaktionsadress:
Gabriel Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
redaktor@osttimorkommitten.se
Tel 08-33 62 47

Layout:
Östtimorkommittén

Adresser:
Föreningen ett Fritt Papua
c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 4 19 12 84-1

Östtimorkommittén
c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 1 81 92-5

Tryck:
Ågrenshuset Produktion AB

ISSN Nr: 1402-2559

Annonsspriser på begäran

Redaktören har ordet

Detta nummers tyngdpunkt är Östtimor, men det finns inte tillräckligt underlag för att rapportera om själva firandet den 20 maj av tioårsdagen av självständigheten. Samtidigt tillträdde Taur Matan Ruak, som tidigare var befälhavare för befrielseströrelsens upplösta väpnade gren Falintil, som president. I och med att parlamentsval hålls den 7 juli fullföljs den andra omgången av val under självständigheten. Man får hoppas att regeringsbildningen efteråt förlöper smidigt och att landet kan befästa demokratin. Med tanke på att FN-närvaron planeras upphöra vid årsskiftet är det synnerligen betydelsefullt att Östtimor har en väl fungerande regering så att krisen 2006 inte upprepas.

Detta nummers längsta artikel är skriven av fil. dr. Gudmund Jannisa och handlar om Dom Boaventura-upproret 1911-1912 mot den portugisiska kolonialmakten. Upproret var det sista som hotade Portugals makt i Östtimor ca 400 år efter att man kom till Timor. I övrigt skriver vi bara om den senaste händelseutvecklingen och rapporterar från årsmötena den 14 mars. För-

fattaren och journalisten Klas Lundström talade då om sin bok *Krokodilernas land*. Boken är den första på svenska utgiven efter självständigheten och innehåller många upplysningar om vad som hänt sedan 2002, något som knappast alls skrivits om i svenska medier. Vi skriver också om att Östtimorkommittén och Föreningen ett Fritt Papua skrev på en vädjan från East Timor and Indonesia Network i New York om att protestera mot försäljning av attackhelikoptrar till Indonesien som kan användas i Västpapua.

Vi skriver också om presidentvalet och läget inför parlamentsvalet, som är årets största politiska händelser, även om det kommer att ta tid innan det går att säga vilka implikationer valen får. En artikel handlar om guvernörsvalet i Aceh den 9 april. Det är fortsatt lugnt i området och flera representanter för exilregeringen, som hade sitt säte i Stockholm, är tillbaka. Vi skriver slutligen om Västpapua där läget tyvärr fortsatt är låst.

Gabriel Jonsson

Parlamentsval i Östtimor

Efter presidentvalet i april går östtimoreserna till valurnorna igen den 7 juli för att välja 65 ledamöter till parlamentets kommande femåriga mandattid. Inte mindre än 23 partier har registrerat sig.

Eftersom parlamentet väljer regeringens premiärminister, så är detta val viktigare än presidentvalet. Det kommer nog att bli en ändring av regeringen eftersom några mindre partier som ingår i regeringsalliansen förklarat att de inte vill fortsätta under CNRT:s ledning.

Nu är Fretilin störst i parlamentet med 21 platser. Sex andra partier, med premiärminister Xanana Gusmãos CNRT som största (18 platser), delar på de återstående 44. Kommer det att förbli så? Resultatet i presidentvalet skulle kunna tolkas som att stödet för Fretilin minskat. Bara i de två distrikten Baucau och Viqueque fick Fretilins kandidat mer än 50% av rösterna.

Det är ingen tvekan om att stora framsteg har gjorts i Östtimor, men många tycker ändå att regeringen varken utvecklat infrastrukturen eller minskat fattigdomen tillräckligt. Regeringen kritiserar också för korruption och nepotism.

Flera partier har splittrats vilket har lett till stort antal små partier. Det leder till nya konfrontationer om de ledande posterna inom dem. Det skulle kunna ytterligare destabilisera det ömtåliga och outvecklade politiska systemet. Å andra sidan finns det flera koalitioner, t.ex. mellan KOTA och Partidu Trabalhista, nu med 2 platser

i parlamentet, vilken har förklarat att den i parlamentet kommer att stödja Fretilin.

Den före presidenten Ramos-Horta har deklarerat att han i framtiden vill spela en politisk roll och förklarat sitt stöd för det demokratiska partiet, nu med 8 parlamentsledamöter, som leds av Fernando 'Lasama' de Araujo.

60% av Östtimors befolkning är under 25 år, det kan innebära att historiska lojaliteter och tidigare resultat påverkar väljarna allt mindre. Kanske kommer Fretilins och CNRT:s, styrda av "veteranerna" Mari Alkatiri och Xanana Gusmão, dominans att minska?

För första gången användes en ny vallag under presidentvalet. Den innebar att man endast kunde rösta i den ort man var registrerad i. Det försvårade röstandet, eftersom det krävde "hemresa". När följderna av lagen blivit tydliga ville många ändra lagen. Men under våren har många parlamentsledamöter inte deltagit i parlamentsarbetet, varigenom det inte blivit möjligt att i tid före parlamentsvalet ändra lagen.

Liksom under presidentvalet kommer flera grupper valobservatörer med många deltagare att följa valet och sedan rapportera eventuella oegentligheter. I EU:s grupp kommer två svenskar att ingå. Sida arrangerade en kurs för att förbereda dem före deras avresa den 8 juni, även om den ena var valövervakare redan vid folkomröstningen om självständighet 1999.

Tommy Pollák

Fortsättning från sida 1

mot sandelträ. Av ovan nämnda orsaker försökte portugiserna inte skapa någon fast bosättning på ön vid den här tidpunkten, däremot gjorde man med tiden detta på de närbelägna öarna Flores och Solor, varifrån man bedrev en kombination av handel och missionerande. Det hela fungerade i stort sett oklanderligt till 1578/1580 då Portugal rasade samman och Estado da India i hög grad isolerades från Lissabon, i synnerhet då bosättningarna på Flores och Solor. Det började med att en stor portugisisk här förintades av muslimska styrkor i Marocko; Lissabon drabbades sedan av pesten och Spanien tågade in och tog herraväldet över det som fanns kvar. Mellan 1580-1640 lydde Portugal under Spanien, och under den perioden gjorde Holland ungefär som Portugal gjort 100 år tidigare; d.v.s. seglade runt Godahoppsudden och blev den dominerande sjömakten på Indiska Oceanen och österut. Sedan holländarna tagit Malacca blev portugiserna på Flores närmast fullständigt isolerade.

Topasserna

Av naturliga skäl blev de isolerade portugiserna allt mindre "portugisiska" för varje ny generation som föddes. Blandäktenskap var normen – det fanns helt enkelt inga portugisiska kvinnor – och resultatet blev *topasser*, eller som holländarna sade, "Swarte Portuguesen." Trängda av holländarna och samtidigt utmanade av muslimer från Sulawesi om kontrollen över sandelträhandeln beslöt sig topasserna för att agera offensivt. År 1642 landsteg en styrka på Timor, tågade rakt in i landet till Wehale, det mäktigaste av de många kungadömena och besegrade detta i grunden. Därpå etablerade man en permanent bosättning i Lifau, som ligger i den nuvarande östtimoresiska enklaven Oé-Cusse, på den indonesiska, västra delen av ön, och styrde med hjälp av den symboliska makt som man tillskansat sig genom besegrandet av Wehale och med allianser som grundades på giftermål med ledande lokala nobiliteters döttrar.

Dili

Då Portugal sedermera blev fritt från Spanien försökte man under många år ta kontroll även över den topasstyrd delen av Estado da India, men länge med klen resultat. De styrkor som skickades från Goa till Lifau befann sig under ständiga belägringar från såväl topasser som med dessa lierade timoreser, och man fann för gott att utrymma det svårstyrda området 1769 och i stället flytta den "officiella" portugisiska närvaron på Timor till Dili. Från den tidpunkten fanns det en holländsk närvaro på den västra delen av ön, topasserna i mitten och ett portugisiskt styre i öster. Styre och styre förresten; situationen där var inte mycket bättre än i Lifau; men man slapp i alla fall topasserna. För övrigt bröts deras makt till stor del i ett slag mot holländare och allierade lokala styrkor utanför Kupang i Västtimor. Att Portugal överhuvudtaget lyckades hålla sig kvar berodde till icke ringa del på den ständiga animositeten mellan de många lokala reinos, som man i görligaste

mån försökte spela ut mot varandra. Samstämmiga rapporter från utländska besökare i Portugisiska Timor (d.v.s. Dili) under 1700- 1800-talen ger en bild av ett samhälle under närmast konstant belägring, och karakteriserat av allmänt förfall, korruption, sjukdomar och social misär. 1799 (årtalet dock osäkert) brann mycket av Dili ned, bl.a. förstördes det mesta av administrationsbyggnaderna och tillhörande förråd. Ingen mindre än guvernören misstänktes ligga bakom branden; orsaken till att han blivit sänd till Timor var att han i Goa hade försnillat officiella tillgångar!

Under den senare delen av 1800-talet försökte den portugisiska administrationen, med minst sagt blandat resultat, kontrollera de lokala kungarnas lojalitet och med hjälp av militär också uppbringa skatt, enligt ett system där undersåtarna gav till sina styrande som sedan gav vidare av detta till portugiserna. Det hela var en känslig balans, som ibland tog överhanden, då antingen den lokale kungen eller hans medborgare kände sig snuvade på konfekten. Resultatet var då det gamla vanliga, en ändlös rad av lokala uppror. Mitt i kaoset försökte Portugal, inspirerade av andra kolonialmakter, introducera grödor för export, såsom kopra, kakao, gummi, bomull och – framför allt – kaffe. Tvångsarbetskraft var metoden som användes, givetvis helt beroende av lokala kungars mer eller mindre godtyckliga medverkan. Kaffet visade sig vara en lyckosam satsning, och blev Timors helt dominerande exportprodukt. Man startade också skolor för barnen till de styrande, där de fick lära sig det allra mest rudimentära av vad det innebar att "vara portugis", d.v.s. att tala språket och bli en god (eller åtminstone nominell) katolik.

Berlinkonferensens följder i Timor

Vid det här laget hade trängseln av presumtiva kolonisationsatörer blivit så stor, speciellt i Afrika, att de ledande staterna såg sig nödsakade att bringa ordning och reda i konkurrensen om de icke-europeiska delarna av världen. Man samlades till en konferens i Berlin 1884-1885 och enades om ett regelverk, enligt vilket effektiv kontroll av ett område var ett krav för att ockupationen skulle godkännas av andra kolonialmakter. Det hela resulterade först och främst i den ökända "kapploppningen om Afrika", men fick återverkningar överallt där europeiska länder utnyttjade omvärldens svaghet och rikedomar för egen profit. Det föll på José Celestino da Silva, guvernör i Timor från 1884 att genomföra direktiven från Berlin i Portugals mest avlägsna besittning. Han igångsatte en hårdhänt militär kampanj mot tredskande timoreser, men sökte samtidigt utveckla kolonin enligt moderna linjer, i riktning mot en penningekonomi. Fler skolor startades nu, bl.a. i Soibada, som med tiden kom att kallas "Timors universitet", även om där inledningsvis enbart bedrevs 4-årig utbildning. Alla lokala kungligheter, *liurais*, beordrades att sända sina barn till någon av skolorna, och sålunda skapades en ny sorts infödd överklass, letrados (lärdar) med såväl det "rätta" kungliga blodet som det status det innebar att ha en viss inblick i härskarnationens seder och kultur.

Med da Silva kom också en satsning på större plantager, främst i trakten av Ermera, ett område som betraktades som helt pacificerat år 1900. Vägar byggdes mellan Ermera och Dili, militärposter ingar garanterade i någon mån lugnet och telegraflinjer möjliggjorde kommunikationer på ett helt annat sätt än tidigare. Plantageägarna meddelade den lokale militärkommendanten hur många arbetare som behövdes för stunden, kommendanten delegerade vidare till närmaste liurai som i sin tur kommenderade sina undersåtar att ställa upp. Betalningen utgick till kungen, som behöll det han tyckte var rimligt för egen del och fördelade resten till arbetarna. Under nästa guvernär, Filomeno da Camara, skruvades tumskruvorna åt. Det antal dagar som krävdes av arbetarna utökades, och ersättningen minskade. Man började också att systematiskt kräva in en skatt per vuxen invånare, vilket förväntades vara ett pådrivningsinstrument för införandet av en penningekonomi. Det hela resulterade i ett större uppror i Manufahi (dagens Same) 1895. Upproret slogs ned på ett mycket blodigt sätt, men inte förrän år 1900 gav Manufahi upp kampen. Missnöjet med det portugisiska styret minskade dock inte; i stället ökade spänningarna mellan förtryckare och förtryckta tills det slutligen exploderade.

Dom Boaventura

I oktober 1911 ingick ett antal liurais en pakt för att slutligen kasta ut de portugisiska inkräktarna på Timor. Ledare blev Dom Boaventura, vars far hade lett upproret 1895. För första gången lyckades han ena ett stort antal reinos i en koalition med det gemensamma målet att besegra portugiserna, och det var på håret att han lyckats i sina föresättningar. En lokal portugisisk kommandant dödades den 24/12 1911, och hans avhuggna huvud gavs till hans hustru, som dock skonades. Ytterligare en handfull portugiser dödades dock, och telegraflinjerna gick varma till alla andra poster i territoriet. Upproret spred sig snart över stora delar av Timor, och hotade även Dili. Vid en postering strax utanför staden placerades tre portugisiska huvuden på pålar, och en evakuering var nära förestående.

Guvernör Camara beslöt sig dock att sätta hårt mot hårt, men för detta krävdes fler trupper och vapen än han kunde uppbringa lokalt. I det nödläge som uppstått inkallades förstärkningar från Mozambique, Goa och Macau, bl.a. en kanonbåt vid namn Pátria. Då förstärkningarna anlant beslöt sig Camara att slå till mot upprorets kärna, mot Dom Boaventuras fäste i Manufahi. Han anförde en styrka som tågade till Aileu för att skapa en bas varifrån han kunde attackera Manufahi. På vägen anslöt sig lojala reinos som såg sin chans att slå till mot sina traditionella fiender.

Det är uppenbart att den våghalsige guvernören här tog en uppenbar risk, nämligen den att de tidigare lojala timoreserna skulle ansluta sig till Boaventura, vilket med stor sannolikhet skulle ha inneburit slutet för den portugisiska närvaron på ön. Uppenbarligen var

han dock en säker bedömare av de inhemska politiska realiteterna, för timoresiska krigare fortsatte att ansluta sig till kampanjen, som nu även var försedd med åtminstone ett maskingevär och en kanon. Camara delade upp sin styrka i fyra kolonner som på alternativa rutter avancerade mot Manufahi. Kanonbå-

Dom Boaventura

ten Pátria besköt samtidigt byar längs sydkusten, ibland med förödande resultat för befolkningen. Boaventura lär på det här stadiet ha erbjudit sig att sluta fred med de annalkande fienderna, men Camara kände uppenbarligen segervittring och tågade vidare.

I slutet av maj nådde de fyra kolonnerna fram till Dom Boaventura och hans följeslagare, som då hade forskansat sig högt uppe på berget Cablac. Det var sammanlagt 12.000 män, kvinnor och barn som under ett par månaders tid befann sig inringade i sitt naturliga fort. Camaras trupper räknade då uppemot 9.000, de allra flesta av dem timoreser. I ett försök att bryta dödläget stormade Dom Boaventuras styrkor nedför berget i slutet av juli. Det hela slutade i en massaker där över 3.000 av dem dödades. Dom Boaventura själv lyckades ta sig igenom, men överlämnade sig själv en månad senare. Då hade man i Dili redan firat segern med stora festligheter, där guvernör Camara även tillät den lokala traditionen att förevisa och paradera de besegrades avhuggna huvuden. Dom Boaventura dog sedermera i fångenskap, okänt när. En tradition gör gällande att han begravdes vid ingången till Santa Cruz kyrkogården i Dili, så att de besökande till kyrkan skulle tvingas trampa på honom vid såväl in- som utgång.

En administration över hela Östtimor

Visa av erfarenheten delade sedan portugiserna upp ön i tretton distrikt, styrda av portugisiska administratörer, med en militärförläggning i anknytning till det administrativa centrat. De större lokala kungadömena delades upp i mindre enheter, *sucos*, vart och ett styrt av en lokal *chefe de suco* som tillsattes enligt traditionell sedvänja men som också måste godkännas av den lokale portugisiska administratören. Gränsen mot holländska Västtimor stadfästes definitivt 1914 och de en gång så besvärliga topassernas tillhåll blev då den portugisiska enklaven Oé-Cusse. Livet gick från och med nu för det mesta sin gilla gång i den fjärran kolonin; inte förrän 1959 skulle undersåtarna ställa till med några större besvär igen. Våldet och tragiken under andra världskriget var helt beroende av yttre krafter, även om lokala fientligheter stundtals blossade upp inne i det större kaos som då rådde.

Dom Boaventuras uppror hade dock djupgående följder i det östtimoresiska samhället, inte minst för att det gjorde det möjligt att "tänka Öst-timor." För första gången hade så många lokala kungadömen varit involverade i samma sak – på varsin sida – att det nu gick att se de båda sammanlutningarna som halvor i en större helhet. De som hade slutit upp bakom Boaventura kom att kallas *Kaladi*, och de andra kom att kollektivt kallas *Firaku*. Denna uppdelning kom med tiden att förknippas med mer eller mindre skämtsamma stereo-typer, men också med det våld som kännetecknade Dili 2006. Men det är, som det heter, en annan historia. En annan historia är också att Alfredo Reinado, som så när lyckades med att döda José Ramos Horta år 2008, och själv döddes under försöket, av sina anhängare och kanske även av sig själv, betraktades som något av en mytologisk arvtogare till Dom Boaventura, med en magisk förmåga att gäcka sina vedersakare.

Uppenbarligen tänkte Horta själv på arvet efter Boaventura, d.v.s. kampen mot kolonialmakten, när han och andra i det nybildade ADT/Fretilin "vallfärdade" till Manufahi för att besöka Boaventuras änka 1974.

Tilläggas bör att den högsta officiella utmärkelse man kan få i dagens självständiga Östtimor är Dom Boaventura medaljen!

Gudmund Jannisa

Knästående längst till vänster främre raden är Nicolau Lobato, frihetshjälte av stora mått och Fretilins/Östtimors andre president. Trea från vänster bakre raden är José Ramos Horta och Xavier do Amaral – Fretilins och Östtimors förste president – är trea från höger.

Källor: *Portugal och kolonialismens sammanbrott*.
Perry Anderson (1964)

Timorese Elites, Abílio de Araújo (1975)

History of Timor, Geoffrey C. Gunn. Odaterat dokument

http://pascal.iseg.utl.pt/~cesa/History_of_Timor.pdf

The Crocodile's Tears. Gudmund Jannisa (1997)

East Timor: Roots Continue to Grow. Yvette Lawson (1989)

Colonial Rivalries in Timor. William Sowash (1948)

Illustrationer:

Dom Boaventura:
www.paginaglobal.blogspot.se

Dom Boaventuras änka med beundrare: Timor archives – Picasa webbalbum

Förbud att sälja jeans och tajta kläder i Aceh

I Aceh-provinsen är numera islamiska lagar i kraft och Samuddin, chef för myndigheten för upprätthållande och övervakning av islamiska lagar i Aceh, sade att hans myndighet ska utfärda ett cirkulär som förbjuder butiker att sälja tajta kläder. Enligt honom, stödjer Zaini Abdullah, den nyvalde guvernören, tillämpningen av islamisk lag.

Utöver tajta kläder kommer alkohol också att bli "haram", förbjudet, för befolkningen i Aceh.

Dagligen patrullerar shariah-polis för att upprätthålla reglerna om islamisk anspråkslöshet och förbudet mot opassande kontakt mellan ogifta par.

Hendrik Amahorseja

Presidentvalet i Östtimor

På tioårsdagen av återupprättandet av Östtimors självständighet den 20 maj 2012 installerades José Maria de Vasconcelos, 55, mera känd under sitt alias från gerillakriget Taur Matan Ruak - "två skarpa ögon", som landets nye president.

Valresultatet

Presidentvalet gjordes i två omgångar. I den första fanns 12 kandidater, se föregående nummer av Merdeka & ÖsttimorInformation, och Fretilins kandidat Francisco Guterres, "Lú-Olo", fick 29% av rösterna medan Taur Matan Ruak, som stöddes av regeringskoalitionens största parti CNRT, fick 26% medan nästa kandidat, José Ramos-Horta, fick 18% av rösterna. Valdeltagandet var hela 78%.

I den andra omgången den 16 april fick i stället Taur Matan Ruak flest röster, 61%. Lú-Olo fick 39%. Även i denna valomgång var deltagandet högt, 73%, trots att alla var tvungna att rösta på sin hemort. Detta är bara obetydligt mindre än vid valet 2007, då det var 81%. Taur Matan Ruak fick flest röster i 11 av Östtimors 13 distrikt.

Valet måste betecknas som lugnt, fritt och rättvist. Visserligen inträffade en del mindre våldsdåd och i några fall kan polis och militär kritiseras för sitt uppträdande. Valobservatörer rapporterar att de inte iakttog något allvarligt fusk.

Analys

Resultatet kan nog sägas vara ett tecken på nationalism

och nostalgi, Taur Matan Ruak var chef för försvaret innan han avgick för att ställa upp i valet och gerillans siste befälhavare. Men kanske mer ett tecken på att stödet för Fretilin, landets största parti och i opposition, är begränsat. Och att Taur Matan Ruaks uttalanden om för långsam utveckling, korruption, social och ekonomisk ojämlikhet samt rättvisa vunnit ankläng. Dessa problem måste efter det första årtiondets statsbyggnad angripas menade han. Han försökte också att framstå som obesmittad av politikens maktmissbruk. Lite udda framstår hans förslag att införa både manlig och kvinnlig värnplikt.

Taur Matan Ruak kommer att fokusera på landsbygden, fattigdomsbekämpning, minskat beroende av import och uppbyggnad av lokal industri enligt en rådgivare.

Presidentens roll enligt författningen är begränsad i Östtimor, han utser premiärminister, är överbefälhavare, kan lägga sitt veto mot lagar och benåda bestraffade. Taur Matan Ruaks företrädare José Ramos-Horta var mycket aktiv, reste flitigt både i och utom landet och var mycket lättåtkomlig, vilket gav honom inflytande. Kommer Taur Matan Ruak att kunna få lika stort eller större?

Om Du har tillgång till internet kan Du hitta ett bildspel med 12 bilder från valet på <http://alexsoares.photoshelter.com/gallery/Taur-Matan-Ruak-Timors-New-President-slideshow/G0000zWd7HUv7vyw/>

Tommy Pollák

Årsmöten

Östtimorkommittén och Föreningen ett Fritt Papua (FFP) höll båda årsmöten på Slottsgatan 2 i Solna den 14 mars. Östtimorkommitténs styrelse blev omvald i sin helhet:

Gabriel Jonsson, ordförande
Tommy Pollák, kassör
Hendrik Amahorseja
Eva Goës
Thomas Johansson

Även FFP:s styrelse blev omvald:

Hendrik Amahorseja, ordförande
Gabriel Jonsson, kassör
Gustaf Görfelt
Ruben Maury
Anders Uhlin

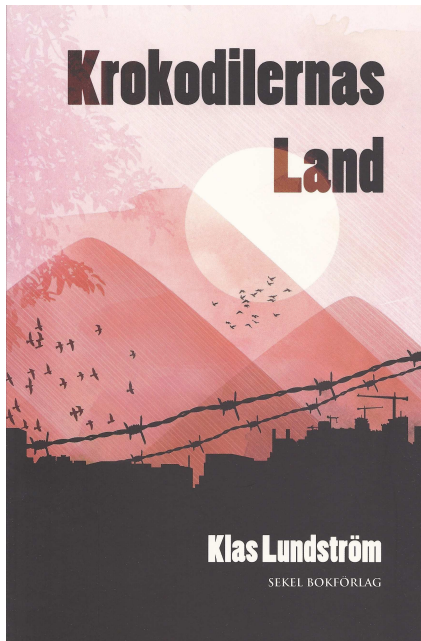
Efter årsmötena talade frilansjournalisten Klas Lundström, som nyligen kom ut med boken *Krokodilernas land* från Östtimor, om det aktuella läget i landet (se separat artikel).

Gabriel Jonsson

På Östtimorkommitténs årsmöte framgick det att kommitténs ekonomi är ansträngd. Tryck och utskick av Merdeka & ÖsttimorInformation kostar drygt 5.000 kronor per nummer. Eftersom de flesta exemplaren av Merdeka & ÖsttimorInformation skickas ut gratis till politiker, statstjänstemän och medierepresentanter täcker

inte inkomsterna från den kostnaderna. Varken Östtimorkommittén eller Föreningen ett Fritt Papua har på flera år fått några statliga bidrag. Därför behöver tidningen fler prenumeranter och både Östtimorkommittén och Föreningen ett Fritt Papua fler medlemmar. Självklart tar vi också mer än gärna emot penninggåvor.

Ny bok på svenska om Östtimor

Klas Lundström kom nyligen ut med boken *Krokodilernas land: Ett reportage om Östtimor* (Lund: Sekel Bokförlag, arbetet avslutades 10/1 2012). Det är den första bok som publiceras på svenska om Östtimor sedan självständigheten 2002.

Boken inleds med myten om hur ön Timor

tillkom genom att en krokodil vid sin död förvandlades till en ö. Efter att två pojkar hade räddat krokodilen, gengäldade den deras vänlighet genom att låta dem sitta på hans rygg resa runt varefter den allt hungrigare krokodilen till sist slutade röra på sig. Man finner sedan upplysningar om Timors historia med tonvikt på perioden fr. om. 1500-talet, då portugiserna kom dit. Rivaliteten om inflytandet över Timor mellan Holland och Portugal skildras, varefter författaren skriver om läget efter självständigheten. Många talar om en ”nykolonial ordning” i vilken timoreserna står längst ner i hierarkin. Kapitlet avslutas med uppgifter baserade på samtal med politikern Angela Freitas och hennes pappa Paulo Freitas da Silva. Angela är enligt hennes anhängare ”Östtimors motsvarighet till Aung San Suu Kyi.”

Följande kapitel handlar om staden Balibo, som dels förknippas med mordet på fem i Australien baserade journalister den 16 oktober 1975, dels ”Balibodeklarationen” från den 30 november samma år i vilken motståndare till Fretilins självständighetsförklaring uttalade sig för en integration av Östtimor i Indonesien. Morden i Balibo har vi skrivit om tidigare, men en ny uppgift är att det var tack vare den australiske journalisten Roger East som händelsen blev känd. Han var den ende journalisten på plats i Dili under invasionen och blev avrättad av indonesiska trupper. Både mordet och Easts öde har i sin tur skildrats av den australiska journalisten Jill Jolliffe, som säger att händelserna i Balibo är nyckeln till australiska regeringars inblandning i den indonesiska ockupationen av Östtimor.

Kapitel tre handlar till stor del om Östtimors oljetillgångar och deras betydelse för landet. Tvisten med Australien om hur oljan i Timor-havet ska fördelas är ännu inte löst. Även om det sägs att oljan från Timor-

sjön ”...ska tillgodose timoresernas sociala och ekonomiska önskemål” framkommer det att landets infrastruktur är undermålig.

Kapitel fyra handlar om syster Mendes vid barnhemmet i Maubara som drivs av karmelit-nunnorna. På grund av krig, konflikter och hög mödradödlighet finns det många föräldralösa barn som har det svårt. Det uppges att ”Nio av tio invånare i Östtimor lever på svältens tröskel.” Införandet av portugisiska som officiellt språk utan att beslutet föregicks av någon offentlig debatt har skapat oreda i klassrummen och missämja och bitterhet bland folklagen. Och de som behärskar indonesiska känner sig åsidosatta. Vidare innehåller kapitlet avsnittet om de under 1999 så uppmärksammade inhemska milisgrupperna, som var ett redskap för indoneserna att skapa terror och oro. Offer och förövare lever överallt i landet sida vid sida.

I kapitel fem behandlas frågan om den nationella identiteten som förändrats efter 1999, då den gemensamma fienden Indonesien försvann. Författaren skriver här om konflikten mellan de västra och östra delarna i landet som bidrog till den kris som bröt ut 2006. En gemensam nämnare under historien är lidandet. Landet är svagt utvecklat, halva befolkningen är under 15 år och 75% lever på landsbygden där industrier saknas.

Kapitel sex tar bl.a. upp de rika fiskemöjligheterna i Timorhavet och det piratfiske som förekommer där. Landet har goda möjligheter att dra turister, men det kommer bara 2,000 per år. Man får veta att levnadskostnaderna i landet är höga, bl.a. för universitetsutbildning. Även korruptionsskandaler inom politiken omnämns.

I kapitel sju nämns det att antalet fattiga ökat med 15% sedan sekelskiftet. Det kommer ta tid att utveckla landet. Religionens roll i landet tas upp och tillbakablickar görs på ockupationstiden, däribland de svåra åren under 1970-talet då Östtimor hölls isolerat från omvärlden alltmedan ett folkmordskrig pågick. Uppgifter om svensk vapenexport till Indonesien är med.

I kapitel åtta är krisen 2006 den centrala frågan. Författaren menar att det kommer bli svårt att finna orsakerna till krisutbrottet. Krisen präglar alltjämt läget i landet. Här finns uppgifter från samtal med president José Ramos-Horta som menar att regeringen har gjort mycket bra för landet samtidigt som den skulle kunna föra en ännu bättre politik.

Det sista kapitlet handlar om FN:s roll i landet. Många timoreser frågar sig vad pengar som pumpats in i statsbygget genom FN har tagit vägen, men FN åtnjöt enligt en undersökning utförd 2009 stöd från 75% av befolkningen. Många lyfter fram infrastrukturen som ett problem. Kapitlet innehåller även uppgifter om Santa Cruz-massakern 1991 och om den FN-ledda folkomröstningen 1999. Landet går en osäker framtid till mötes

den dag FN lämnar det.

Författaren kommenterar väl sitt underlag vad gäller Förenta nationerna, Indonesiens politik och politiskt våld, folkmord och svenska vapen i Östtimor samt Östtimors identitet och utveckling. Det är förnämligt att man finner en omfattande litteraturförteckning och att boken även innehåller korta landfakta samt ett index. Förträffligt är att författaren har rest runt i landet och talat med människor, både från allmänheten och myndigheterna: det tillför uppgifter som annars vore svåra

att få reda på. Man får en god bild av vilka uppfattningar människor har om tillståndet i Östtimor under de senaste tio åren, då landet fått minimal uppmärksamhet i svenska medier. Tioårsminnet av självständigheten gör det särskilt intressant att läsa denna bok som jag varmt vill rekommendera för läsarna.

Gabriel Jonsson

Du kan beställa boken från Östtimorkommittén. Den kostar 120 kronor inklusive porto. Betala på plusgiro 1 81 92-5 och skriv *Lundströms bok* som meddelande.

Nuläget i Östtimor

Klas Lundström, som har arbetat som journalist sedan 2006 med Latinamerika som specialområde, besökte i juli-augusti 2011 Östtimor. Inför presidentvalet den 17 mars har en kvinnlig kandidat diskvalificerats på tre tvivelaktiga grunder: att partiet har för få kandidater, att hon visade sig vara psykiskt labil i samband med att fadern dog och att hon ej är medborgare i Östtimor. Alla uppgifterna har dementerats. Hon tror själv att diskvalificeringen beror på att hon sitter inne med för regeringen känsliga fakta och att hon har arbetat mot korruption. Detta arbete bedöms missgynna den sittande regeringen. I förra veckan ägde ett inbrott rum i partihögkvarteret, varvid dokument och handlingar blev stulna.

Även om tendensen under sommaren 2011 var att fria val skulle kunna hållas, finns det beväpnade gäng som försöker påverka valutgången. Klas besökte även Västtimor, där läget var spänt. Området är en fattig del av Indonesien, men är mer utvecklat än Östtimor och har mycket bättre infrastruktur. I Östtimor är däremot infrastrukturen dålig och Klas beskrev Dili som en "krigszon". Dagliga elvabrott inträffar. Internet fungerar inte överallt i landet.

Att många människor inte går ut på kvällarna är ett tecken på att sårna från den indonesiska ockupationen 1975-1999 ännu inte är läkta. Ett arv från den portugisiska kolonialtiden och den indonesiska ockupations-tiden är en korruptionskultur. Till detta kommer att FN-styret av Östtimor gick snett från början och att de inhemska ledarna också har begått misstag. Det finns t.o.m. en uppfattning om att det var bättre på den indonesiska tiden i och med att sjukvård och skolor fungerade då.

Bred skildring

Klas bok är skriven för en svensk publik och har som utgångspunkt Östtimorkommitténs före detta ordförande Björn Larssons bok *Det grymma spelet* som handlar om svensk vapenexport till Indonesien. En annan fråga som

behandlas är landets identitet. Det nämns att delar av landet ej alls har börjat återuppbyggas.

Klas talar portugisiska, ett språk som personer på viktiga befattningar i Östtimor behärskar. Dili är dock en engelskspråkig stad. Språkfrågan är omtvistad: vilken ställning ska portugisiskan ha i förhållande till de nationella språken? Även om tetum är lingua franca, finns det fler språk i landet. Kunskaper i portugisiska och möjligheten att få dubbelt medborgarskap har gjort det möjligt för vissa timoreser att få arbeten i Europa som européer inte vill utföra. Samtidigt finns bland portugiserna i Östtimor attityden att vi är "herrarna på täppan" kvar från kolonialtiden.

Det finns en känsla av att Östtimor är styrt av utlänningar. Genom klädregler på restauranger och betalning i dollar särskiljs timoreser från utlänningar. Den utländska närvaron har fört in konsumtionsvanor som icke är förenliga med landets utvecklingsnivå, vilket bl.a. innebär att deras efterfrågan tillfredsställs av import istället för av inhemsk produktion. Det är vanligt att mikrolån avsedda för att utveckla landet istället får finansiera bröllop och begravningar.

Dili har en internationell prägel, mycket som en följd av att FN-närvaron omfattar 3.500 man som mest uppehåller sig där. Vidare finns det människor från bl.a. Filippinerna och Sydkorea. Det finns även utlänningar som tillhör religiösa ordnar. I det senare fallet är många människor från Australien som driver flera olika mindre projekt i landet. Det är svårt att tro att utlänningarna kommer dra sig tillbaka. Turismen ligger stadigt på ca 2.000 personer per år.

Markkonflikter är en svår fråga att lösa i och med att landet har styrts av Portugal, Indonesien och FN: vilka register ska gälla? Marklagar som tillkommit utan kontakter med lokalbefolkningen skapar problem i samhället.

Gabriel Jonsson

Prenumerera på Merdeka & ÖsttimorInformation genom att sätta in prenumerationsavgiften 125 kronor på plusgirokonto 1 81 92-5 och ange *Prenumeration*, namn och adress på talongen. Du får de kommande fyra numren.

Kampanj mot vapenexport till Indonesien

Amerikanska East Timor and Indonesia Action Network och West Papua Advocacy Team skickade den 15 mars ut ett brev riktat till den amerikanska regeringen och kongressen med kravet att inte tillåta export av AH-64 Apache attackhelikoptrar till den indonesiska militären för bruk i Västpapua. Där utgör de nämligen ett direkt hot mot civilbefolkningen. Exporttillstånd kommer förvärpa lidandena, eftersom planen kan användas i attacker som militären regelbundet genomför mot byarna för att tvinga bort befolkningen. Syftet med

attackerna är att eliminera den dåligt beväpnade motståndsrörelsen. Vid sådana tillfällen flyr människor till grannbyar eller ut i djungeln, där många svälter eller dör. Tidigare hade den indonesiske försvarsministern meddelat att landet avser att köpa åtta attackhelikoptrar. Föreningen ett fritt Papua och Östtimorkommittén hör båda till de sammanlagt 90 organisationer från 14 länder som undertecknat brevet.

Gabriel Jonsson

Mänskliga rättigheter i Indonesien - granskning i FN

För 14 år sedan blev Indonesiens diktator Suharto tvungen att avgå från sin presidentpost på grund av folkliga protester, människor demonstrerade oavbrutet mot honom över hela landet. Hans avgång väckte förhoppningar om slut på militärens auktoritära regim och var början på den nya tiden "reformasi" eller reformation till demokrati med ny ekonomisk och politisk utveckling, som skulle kunna ge bättre levnadsvillkor till landets befolkning.

Sedan dess har några förändringar ägt rum som till exempel frihet att bilda politiska partier (dock inte kommunistiska eller socialistiska partier), fria allmänna val, upphävd presscensur. De nya regeringar, som bildats efter Suhartos 32 år vid makten, har undertecknat några internationella konventioner.

Men att underteckna och ratificera samt att implementera konventioner är två olika saker, så har till exempel "Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment", ratificerats den 25 oktober 1998. Trots det tillämpas tortyr och misshandel av Indonesiens militär och polis. De har tydligt dokumenterats i fallet med arresterade papuaner som hissade OPM:s flagga och molucker som hissade Republiken Sydmoluckernas flagga. De blev inte bara arresterade utan också • torterade innan de ställdes inför domstol. Både före domstolsbeslutet att de är skyldiga till brott utsätts de för misshandel och i fängelset fortsätter tortyren. Det förekommer att detta orsakar dödsfall eller livslång invaliditet. Det är vanligt att dessa anklagade personer får längre fängelsestraff, till och med livstid, än islamiska fundamentalistiska terrorister, som med sina handlingar har tagit

människoliv.

Religionsfrihet

Religionsfrihet är ett problem för minoritetsgrupper i Indonesien, kyrkor bränns eller tvingas stänga och kristna gudstjänster störs. Det senaste exemplet är från maj månad i år, då 17 kyrkor i Aceh tvingades stänga. Det händer inte bara kristna utan också • andra muslimska minoriteter så som Shia och Ahmadiyah. Deras byar attackerats och moskéer förstörs eller bränns ner, deras medlemmar mördas i dagsljus i närvaro av poliser på platsen, de bara tittar på • eller, om man ringer om hjälp för att de ska komma för att reda ut saken, kommer för sent.

FN:s råd för mänskliga rättigheter

FN:s råd för mänskliga rättigheter har en mekanism "Universal Periodic Review" enligt vilken alla länder granskas vart fjärde år. Indonesien granskades vid den 13:e sessionen i Genève den 23 och 25 maj i år. Till granskningen hade flera NGO:er och utländska statliga institutioner publicerat rapporter om förhållandena i Indonesien. Bland dessa organisationer och statliga institutioner finns Human Rights Watch i New York, Asian Human Rights Watch, Amnesty International och US State Department. Rapporterna tar bland annat upp Papuafrågan och de är tillgängliga på internet.

Indonesiens representation

Den indonesiska delegation vid granskningen leddes av doktor Marty Natalegawa, som är Indonesiens ut-

rikesminister. I sin förklaring talade Marty bara allmänt om att Indonesien har undertecknat konventioner, så som Internationella barnkonventionen, och att frågor så som religionsfrihet, gatubarn och utrotning av fattigdom kräver extra uppmärksamhet samt att de har åtagit sig att åtgärda dem.

Några röster från andra representanter

Ett antal indonesiska NGO:er rekommenderar Indonesien att

- upphäva hälsovårdsministeriets förordning 1636 om kvinnlig könsstympning och att officiellt förbjuda bruket av kvinnlig könsstympning, omskärelse, och andra traditionella metoder som vållar lidande för kvinnor och flickor.
- ratificera den internationella konventionen om skydd av rättigheterna för alla migrerade arbetare och deras familjer och ILO:s konvention 189 om anständigt arbete för inhemska arbetare.

Komnas-HAM, officiell indonesisk människorättsorganisation, gav två rekommendationer för att ytterligare främja utbildning om mänskliga rättigheter och utbildning på alla utbildningsnivåer och att stärka tillgång för personer med funktionsnedsättning till alla områden, särskilt deras politiska deltagande.

Vietnam rekommenderade tillhandahållandet av mer resurser för genomförandet av nationella strategier och program till förmån för utsatta grupper som barn,

etniska minoritet och invandrare.

Wong Kai Shing, verkställande direktör för Asian Human Rights Commission (AHRC), konstaterade att svaren från Indonesiens regering på frågor om brott mot mänskliga rättigheter som diskuterades under granskningen var en stor besvikelse, eftersom de ofta innehöll endast avslag och visade en brist på respekt för offren och deras rättigheter. AHRC:s pressmeddelande den 23 maj har rubriken: "INDONESIA: Government's denial at UN UPR very disappointing".

AHRC:s systerorganisation, Asian Legal Resource Centre (ALRC), hade också lämnat in rapporter och gav rekommendationer om ett antal viktiga frågor om mänskliga rättigheter, inklusive: det brådskande behovet av att kriminalisera tortyr, institutionella reformer som krävs för att bekämpa strafffrihet, bland annat till det militära rättssystemet, religiös diskriminering och våld, och situationen för mänskliga rättigheter i de papuanska provinserna, särskilt kränkningar som ostraffat begås av indonesiska säkerhetsstyrkor.

Indonesiens utrikesministers förklaring i Jakarta

Enligt nättidningen "Rakyat Merdeka Online" den 30 maj har utrikesminister Marty Natalegawa vid ett möte med indonesiska parlamentsledamöter angående hans deltagande i Genève katagoriskt sagt att världen är stolt över Indonesien!

Hendrik Amahorseja

Guldgruvearbetare hotar att strejka igen

I nr 50 av bulletinen, 2011, skrev vi en artikel med rubriken: "Storstrejk i gruva i Västpapua". Strejken började den 17 juli och avslutades den 14 december 2011 efter att gruvarbetarnas organisation SKEPSI och gruvföretaget Freeport Indonesias ledningar undertecknat en överenskommelse som bland annat innebar löneförhöjning för två år d.v.s. 24% retroaktivt från den 1 oktober 2011 och 13% för år 2012. De tusentals strejkande gruvarbetarna, som enligt Freeport Indonesias begrepp inte är tjänstemän, hade tjänat mellan 2,13 och 2,54 USA-dollar per timme.

Orsaken till en ny strejk är enligt Juli Parorogan, talesman för gruvarbetarna, bland annat diskriminering av de arbetare som deltog i förra årets strejk. Han tillade att man för samtal med företagsledningen och

hoppas det ger resultat, annars strejkar vi, sade han i ett telefonsamtal med tidningen Jakarta Post.

En riktig guldgruva

För Indonesiens statskassa är guldgruvan i Grasberg en verklig "guldgruva". I ett pressmeddelande från den 21 februari 2011 skriver Ramdani Sirait, Freeports taleskvinna, att företaget för år 2011 till den indonesiska staten betalat 2,4 miljarder dollar, varav företagsskatten utgör 1,6 miljarder, arbetarnas inkomsskatt, provinsskatt och andra skatter 397 miljoner, royalty 188 miljoner, och utdelning till Indonesiens regering 202 miljoner. Ingen dålig summa pengar!

Hendrik Amahorseja

B**Porto betalt**

Avsändare:
Östtimorkommittén
c/o Pollak
Wiboms väg 12
171 60 SOLNA

Kom ihåg att anmäla adressändring.

Sverige optimistiskt om mänskliga rättigheter i Indonesien

Indonesiens engelskspråkiga tidning, *The Jakarta Post*, rapporterade att på onsdagskvällen den 6 juni firades Sveriges nationaldag på Hotell Shangri-La i Jakarta. Ewa Polano, Sveriges ambassadör i Indonesien, berömde Indonesien avseende mänskliga rättigheter och sade att landet fortfarande är den största demokratin i Sydostasienregionen. Vidare sade hon: "Vi är lite oroliga över vad vi har sett återspeglas i massmedier den senaste tiden. Men Indonesien får inte förlora den fantastiska plattform som det har nått under de senaste tio åren."

Polano lovordade president Susilo Bambang Yudhoyono för hans insatser att upprätthålla Indonesiens demokrati trots utmaningar och tillade att, geografiskt sett, Indonesien var "mer komplext" än andra länder. "Vi följer och observerar frågorna, vi hoppas att vi kan föra en dialog om dem", sade hon och tillade att Sverige var

ett av de få länder som hade en dialog om mänskliga rättigheter med Indonesien förutom Kanada, Norge och Schweiz.

Enligt Polano har Sveriges kung Carl XVI Gustaf bjudit in Yudhoyono att komma till Norden nästa år i ett försök att stärka de två ländernas relationer. Hon sade att förutom de mänskliga rättigheterna, skulle de två ledarna också diskutera klimatfrågan, miljö och handelsrelationer. "Vår handel har ökat med 35 procent av exporten från Sverige och med 28 procent av exporten från Indonesien trots krisen. Den svenska ekonomin är mycket hållbar," sade hon. Det finns omkring 44 svenska företag, bland annat stora företag som Volvo, Ericsson, Oriflame, ABB, Electrolux, SKF och Tetra Pak, som verkar i Indonesien.

Hendrik Amahorseja

Guvernörsväl i Aceh

Även om våld förekom i valkampanjen, hölls den 9 april guvernörsväl i Aceh under fredliga förhållanden (det första guvernörsvalet hölls i december 2006). Enligt bedömare är valet en del av övergången från våld som Aceh genomgår. Analytikern Sidney Jones, som är verksam vid International Crisis Group med säte i Bryssel, sade: "Aceh har hittills till övervägande del varit ett framgångsrikt exempel på hur man löser en gerillakonflikt genom att låta rebellerna delta i den politiska processen."

I valet segrade Zaini Abdullah som fick 55,8% av rösterna. Han var läkare 1972-1976 innan han gick med i GAM och kämpade i rörelsen under fyra år. Efter att senare ha beviljats asyl i Sverige bodde han länge här.

Han benämndes "utrikesminister" under de år som Rörelsen för ett fritt Aceh (GAM) förde en frihetskamp som krävde minst 15.000 dödsoffer. År 2006 återvände han till Aceh. Den före detta GAM-befälhavaren Muza-kir Manaf valdes till vice guvernör. Valet skulle ha hållits förra året men blev uppskjutet fyra gånger, eftersom partierna inte kunde enas om oberoende kandidaters deltagande.

Gabriel Jonsson

Källor: "Indonesia: Aceh chooses new governor, Zaini Abdullah ahead according to exit polls", 10/4.

Indonesia's Aceh elects rebel governor, marking peace path, 19/4.